

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7,50, za
mesec K 2,50. Za Nemčijo celo leto
K 33,60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna pelit vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razglasi in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Štev. 113.

V Ljubljani, ponedeljek dne 26. novembra 1917.

Leto I.

Prijatelji miru v Ljubljani in po deželi!

V nedeljo se bodo vršili mirovni shodi, ki
smo jih že objavili.
Stori naj vsak zaveden sodrug in vsaka za-
vedena sodružica svojo dolžnost, da bo resna
manifestacija za mir pravi izraz trpečega človeštva!
Ginemo v bedi, vojna uničuje vsa dobra
dalje, ne da bi v doglednem času utegnili od-
ločiti orožna sila. Zato je že od početka naše
stremelje: mir sporazumljenja, tembolj
ker je sedaj ugodna prilika, kakor še ni bila v
vseh tej vojni!
Spored objavimo jutri.

Prevrat v Slovenski ljudski stranki.

V soboto smo priobčili v »Napreju« dopo-
slano poročilo o seji izvrševalnega odbora
Slovenske ljudske stranke, ki je bila v četrtek,
dne 22. t. m. v Ljubljani. Seje se niso udeležili
državni poslanci, ker se vrše v državnem
zboru seje, protestirali so, da sklicuje pred-
sednik dr. Šusteršič sejo ob takem času, a seja
se je kljub temu vršila. Enako se te seje niso
udeležili pristaši Krekove struje. Na seji so
razpravljali o političnem položaju in končno
izrekli zaupnico dru. Šusteršiču in Jakliču, ki
sta izstopila iz Jugoslovanskega kluba. Skle-
nili so dalje razpust Slovenske ljudske stranke
in ustanoviti takoj novo »Slovensko kmetiško
stranko«. Nova stranka bo izdajala svoj list, če
se ne pogodi s »Slovincem«.

To je suho dejstvo.
Na seji so obširno govorili o politiki, gra-
jali so politiko Jugoslovanskega kluba, pred-
sednika dra. Korošca in očitali škofu Jegliču,
da podpira Krekove. V sporu med dr. Šuster-
šičem je namreč posredoval tudi ljubljanski
škof. Pogovarjal je dra. Kreka, da se oprostí
pri dru. Šusteršiču, a dr. Krek je baje izjavil,
da ni žal dra. Šusteršiča, pač pa Šusteršič
njega ter da ostane pri svoji politiki, ne da bi
sovrzil nasprotnika. Dr. Šusteršič se spravnemu
povabilu sploh ni odzval. Seja je obsodila
deklaracijsko politiko, češ, da ni v soglasju z
vodilnimi krogi ter da nasprotuje načelom Slo-
venske ljudske stranke.

Na seji je torej kranjski deželni glavar
zinagal. Njegovi zaupniki so bili sami in so
skoro brez opozicije razpustili dosedanje kler-
ikalno stranko ter osnovali novo. Ta prevrat,
ta pravcata revolucija, ki se pa ni izvršila v
naprednem zmislu marveč v nazadnjaškem.

Ob tej priliki je primerno, če si nekoliko
ogledamo dosedanjega predsednika Slovenske
ljudske stranke kot politika. Dr. Šusteršič se je
vedno zavzemal za avstrijsko večinsko poli-
tiko. Nikdar se ni ogreval za demokratizacijo,
v deželnem zboru kranjskem je napravil vo-
lilno reformo, ki skoro brezpogojno jamči
manjšinskemu veleposestvu neprimerno veliko
število mandatov, v delegacijah, v državnem
zboru in tudi doma na velikih shodih je z ne-
obzirno drznostjo zagovarjal vojno politiko in
ob takih prilikah z verskimi in nacionalnimi
frazami in z blatenjem svojih nasprotnikov v-
plival na dušo občinstva. Ne trdimo pa, da je
dr. Šusteršič zakrivil vojno.

Njegovo minulo politično delo torej ni bilo
spravljivo, ni bilo samostojno, ni stremilo za
napredkom. In če je sedaj zabil ta mož prvi
klin v enotno politiko Jugoslovanskega kluba,
če se je naklonil na hrvaške Frankove in se
druži v tem oziru s sarajevskim nadškofom
drju. Stadlerjem, ki je prodal svoj list bosenski
vladi, ali se naj čudimo temu? Zgodilo se je to
vse pod pritiskom merodajnih političnih mo-
gotev v Avstriji in na Ogrskem, ki jim slu-
žijo ti ljudje kot politično orodje. In vendar ni
to malenkost; utegne namreč imeti za nadalj-
ni razvoj perečih vprašanj jako odločilne po-
sledice.

Avstrijski in ogrski narodi potrebujejo svo-
boden razvoj, popolno enakopravnost. To sta
dejstva, ki jih pravičen politik ne more zanika-
vati, in če prihaja v takih vprašanjih do nespo-
razumljenja, je to najzlastnejši pojav v zgo-
dovini posameznih narodov in narodov. Res je,
da vsaj nam deklaracija ne obeta nebes, toda
vsaka pridobitev, ki pospešuje neoviran raz-
voj ljudstva, razvoj avstrijskih in ogrskih ter
tudi drugih narodov, je nujna stvar, če že ne
sicer, pa z ozirom na splošni napredok. Spričo
dogodkov pravi »Slovincem«, da ne gre, da bi
kar tako razdružili Slovensko ljudsko stranko
na željo posameznika ali tudi po sklepu izvrš-
evalnega odbora ter poudarja, da se v kratkem
stranka zopet konstituirala.

Šusteršičev korak je bil popolnoma pre-
mišljen. Netujbo mu je bilo, da je v Slovenski
ljudski stranki soddoločevalo zastopstvo kr-
ščansko socialnega delavstva in konsumnih
zadrug. Če je hotel dr. Šusteršič uveljaviti
svoje ideale, je moral izločiti delavce in kon-
sumente ter ustanoviti svojo politično organi-
zacijo posestnih slojev in njihov gospodarskih
organizacij, kakršne imajo avstrijski Nemci,
ter se združiti s takozvanimi nemškimi kr-
ščanskimi socialisti in tvoriti z njimi močno
politično falango v dosegu gospodarskih inte-

resov neoziraje se na vse druge politične in
kulture zahteve. To je njegov program in s
tem programom bo osnoval močno politično
zaslombo, ki utegne postati konkurenca stare
Slovenske ljudske in tudi napredne stranke,
če ne pride med klerikalci do sporazuma, kar
še tudi ni izključeno.

Predsednik nove Slovenske kmetiške
stranke je šentviški župan Belec. Nikakor pa
ni ta predsednik pravi voditelj stranke. Vod-
stvo nove stranke ostane v deželnem dvorcu,
pri deželnem odboru, ki ima vso deželno upra-
vo, občine in vse druge pomočke v svojih ro-
kah in od tam bodo pletli niti nove organizaci-
cije po vsej deželi. Sigurno je, da dr. Šusteršič
ne pade, dokler ne bo v sedanjem vladnem si-
stemu bistvenih sprememb. In sam konse-
kvenc tudi ne bo izvajal, ker mu to ne pripu-
šča njegov osebni in politični značaj.

Delavstvo dobi v tej stranki neobzirnega
in krepkega nasprotnika, ki mu bo moralo po-
svečati posebno pozornost.

Državni zbor.

Na Dunaju, 23. novembra.

Na začetku petkove seje poslanske zbor-
nice je predložil najprej predsednik sledečo in-
terpelacijo poslancev drja. Adlerja, Per-
nerstorferja, Seitzja in tovarišev:

»Kakor pripovedujejo poročila, je pozvala
ruska vlada rusko vrhovno armadno povelj-
stvo, naj se približa sovražnim poveljnikom s
ponudbo premirja, da se začne mirovna pogaj-
janja. Vprašujemo: Ali je vlada pripravljena,
da izposluje pri armadnem vrhovnem povelj-
stvu, če se ponudi Avstro-Ogrski premirje v
svrhu mirovnih pogajanj, da sprejme to po-
nudbo?»

Na to se je nadaljevala debata o prehrani.
Češki katoliški narodni poslanec Valovšek
je dejal: Vlada nima svobodnih rok. Nad av-
strijsko vlado stoji drugi: Ogrska vlada, skup-
na, vojaška, a nad vsemi stoji najsilnejša, naj-
brezobzirnejša vlada, vlada visoke finance. —
Poljak dr. Tertil pravi, da je dokazala vlada
z ozirom na vprašanje prehrane, da do danes
še ni pripravljena na vojno. Ker spada rešitev
vprašanja o prehrani tudi k vojnim nalogam,
zahtevajo Poljaki, da se ustvari hkratu enotna
vlada v notranjosti centralnih držav za reši-
tev vprašanj o prehrani. — Nemški socialni
demokrat Palme pravi, da so nekatere in-
dustrije v nemškem delu Češke popolnoma
propadle in delavci teh industrij so v najhujši
bedi. — Nemški agrarec Rieger pravi, da so
moral oddati Nemci na Moravskem več živil
kakor Čehi, čeprav so v manjšini. — Češki
agrarec Viskovsky zavrača napade dra.
Čehe, češ, da bi bili ti pri oddaji žita nepa-
triotični. Če so bili Čehi pri oddaji žita nepa-
triotični, so bili Nemci pri oddaji žitine še bolj
nepatriotični. — Češki socialist Jaroš govori
le češko. Generalni govornik Maixner,
nemški agrarec, pozivlja vlado, naj krene na
druga pota na polju prehrane, če hoče, da osta-
nejo nemški kmetje še nadalje državi zvest
element. Drugače preide vlada k onim na-
sprotnikom, za katere je delovalo doslej naše
vojno gospodarstvo, k mednarodni socialni
demokraciji. Govornik ostro kritizira organi-
zacijo central. Prebivalstvo je ogorčeno nad
delovanjem vojnih central, toda tudi vlada je
brez moči napraviti židovski kliki, ki spravljajo
velikanske profite. Če prezira vlada skromne
želje kmetovalcev, tedaj doživimo nekega dne
kmečke upore, ki so najbolj nevarni.

Po končani debati o prehrani odgovarja
ministrski predsednik dr. Seidler
o ponudbi premirja

in pravi: Da odgovorim na nujno interpelacijo
glede ponudnega premirja, sem telefonično
vprašal ministra za zunanje zadeve grofa
Czernina o tej stvari. Grof Czernin mi
sporoča:

Do te ure ni prišla na vzhodno fronto še
nobena ponudba za premirje. Če pride taka
ponudba, tedaj jo bo c. kr. vlada skupno z za-
vezniki takoj blagohotno premotrila in povolje-
ne propozicije bomo sprejeli. Minister za zu-
nanje zadev pa pristavlja, da so razmere na
Ruskem še tako nejasne, da ni mogoče spo-
znati, če bo obveljala volja mirovne stranke.
Prosim visoko zbornico, da sprejme to sporo-
čilo na znanje.

Nato odgovarja ministrski predsednik na
vprašanje v zadevi izjav ogrskega ministr-
skega predsednika in pravi, da ni dal ogrski
vladi novih obljub, pač pa je večkrat naglašal,
da nima avstrijska vlada nobenih takih načr-
tov, ki bi le najmanj vplivali na državnooprav-
ne razmere. K takim izjavam sem bil upravi-
čen tembolj, ker so nekatere avstrijske
stranke v resnici zastopale stališče, ki je v na-
sprotnstvu z nedotakljivo državnostjo Ogrske
in zlasti z dualističnim razmerjem obeh držav
monarhije.

Nato govori ministrski predsednik o na-
logah sedanje vlade. Pravi, da je gospodarski
program vlade obširno tolmačil ob svojem na-
stopu in najvažnejše je, da vzdržimo do konca.
Glede vprašanj o reformi ustave mora pa pri-
znati vsak poznavalec razmer, da mora biti
postopanje vlade v teh vprašanjih skrajno

vestno in previdno. Pri tej reformi, pri kateri
so naziranja strank tako nasprotujoča, ustvari
vlada lahko pripravljani temelj za diskuzijo
in mora brezpogojno zastopati ti le dve točki:
1. Da varuje zadeve avstrijske države; 2. da
ohrani obstoječe celote vsake kronovine.
(Medklici.) Kar se tiče prve točke so nam zna-
na vsa ona stremilja, ki gredo za tem, da se
vezi med poedinimi deli avstrijske države
zrahljajo. Če vodi zastopnike teh idej prava
volja, da s tako reorganizacijo pripomorejo k
procvitu avstrijske države celote, združene
pod habsburško kruno, tedaj premotrivamo
tako prepričan s spoštovanjem, ki gre vsake-
mu lojalnemu naziranj. Vendar pa moram
poudarjati, da tako naziranje ne odgovarja
programu vlade, ki izhaja iz naziranja, da bi
zrahljana državna skupnost ne bila v blagor
države in njenih delov. (Medklici.) Popolnoma
nemogoče je, da bi poizkušali rešiti ta vpra-
šanja sedaj sredi med vojn. Če je pa tendenca
prej označenih stremiljen naperjena na to, da
se ono, kar se ustvari lahko le z voljo vse dr-
žave iz njene notranjosti, hoče izsiliti po naših
sovražnikih z mirovnimi pogoji... (živahno
odobranje pri Nemcih, medklici pri Čehih.
Poslanec dr. Stransky zakliče: To niso naši
sovražniki, naši sovražniki so tukaj!)... tedaj
moramo take namene kar najbolj odločno za-
vračati in obojati. (Odobranje na levici.)
Kar se tiče ohranitve kronovinskih mej, tedaj
je za to ohranitev odločujoča misel, da so kro-
novine, takšne kakoršne so, zgodovinsko na-
stale in ljudski zavesti živče tvorbe in da za-
to ne more iti preko teh temeljnih elementov
državne zgradbe noben organični razvoj naših
ustavnih uredb. (Živahni medklici pri Čehih.)
Saj bomo o tem še govorili. Iz tega opisa sta-
lišča avstrijske vlade lahko zajema ogrsko
javno mnenje dvojno pomirjenje, da avstrijska
vlada ničesar ne namerava, kar bi kršilo ne-
dotakljivost ogrske države in v državnih za-
konih utemeljeni dualizem in da mora odklan-
jati avstrijska vlada stremiljenja, ki silijo k ta-
kemu preobratu. Mnenja sem, naj bo ta zadeva
z mojo izjavo enkrat za vselej rešena. (Med-
klici. Zahradnik zakliče: Ne!) Kar se tiče ka-
zenskih zakonskih določb, da se varuje nedo-
takljivost ogrske države in katere zahteva o-
grska vlada, izjavljam, da pada o tej zadevi
najprej najvišji sodni in kasacijski dvor svoje
mnenje. Prosim, da vzame zbornica to moje
poročilo na znanje. (Živahno odobranje.)

Nato razpravlja zbornica o poročilu od-
seka za obnovitev po vojni poškodovanih o-
zemelj. Poročevalec Lukaszewicz pred-
laga, naj sprejme zbornica odsekov re-
solucije.

Minister za javna dela, vitez dr. Homan n
izjavlja, da je država zavezana, da izvrši ob-
novitev. Vlada smatra pa tudi nujno zapoved,
da se izvrši obnovitev kakor hitro mogoče in
da je dolžnost vseh uradnikov, ki bodo pover-
jeni s to nalogo, da postavijo v nje službo vse
svoje znanje in vse svoje moči. Transportne
težkoče ovirajo, da ni izvršena obnovitev še
v oni meri, kakor bi bilo želeli. Obnovitev se
omeji najprej na zgradbo stanovanj in obdelo-
vanje polja, mesta se zgrade pozneje. Finančni
minister je obljubil, da dovoli naknadne kre-
dite, če ne bi zadoščali dovoljeni krediti. Or-
ganizacijsko delo za obnovitev porušeni kra-
jev v Bukovini, na Goriškem, Tirolskem in
Koroškem je v polnem teku. Zlasti z delom za
obnovitev Goriške se bo pričelo v najkraj-
šem času.

Prihodnja seja bo v torek ob 10. do-
poldne.

Politični pregled.

— Nadškof Stadler proti deklaraciji. Se-
rajevski nadškof Dr. Stadler je priobčil v »Hr-
vatskem Dnevniku« izjavo proti deklaraciji ju-
goslovanskega kluba. Dr. Stadler pravi v svoji
izjavi med drugim: Mi zahtevamo rešitev dr-
žavopravnega vprašanja na jugu monarhije v
hrvatskem duhu, na podlagi hrvatskega držav-
nega prava in zahtevamo tudi, da se hrvatska
narodna in državna individualiteta neomejeno
obdrži. Zahtevamo združjenje onih dežel, ka-
tere obsega hrvatsko državno pravo, zlasti
Hrvatske, Slavonije, Bosne in Hercegovine ter
hrvatske Istre v državno telo, ki naj bo poli-
tično in finančno avtonomno v nerazrešljivi
zvezi z habsburško monarhijo. Nadškof Stadler
izjavo nadalje, da bodo on in njegova skupina
Slovence radi podpirali v borbi za njih narodni
obstoj, v prvi vrsti pa bodo branili svojo last-
no, od vseh stramij ogroženo individualiteto.
Avstrija mu je najtrdnjejši ščit proti historičnim
sovražnikom Hrvatov, poudarja zvestobo do
vladarja in monarhije in zahteva rešitev drža-
vopravnega vprašanja na jugu naše države.
Podpisali so izjavo nadškof in 51 bosenskih
meščanov, »katerih imena pa iz umevnih raz-
logov ne more imenovati«. — Izjava je brez
dvoma v zvezi s Šusteršičevim nastopom pro-
ti jugoslovanski deklaraciji.

— Princ Hohenzoln: zopet namestnik. Iz
baje poučenega vira se poroča, da tudi bivši
tržaški namestnik princ Konrad Hohenzoln,
sedaj obersthofmeister, zapusti svoje sedanje
mesto ter prevzame zopet mesto cesarskega
namestnika. Naslednik princa Hohenzolne po-

stane bivši finančni minister dr. pl. Spitz-
müller.

— Iz brambnega odseka. V brambnem od-
seku se je v petek nadaljevala debata o pred-
logu, naj se ustanovi poseben odbor za presojo
vseh pritožb glede postopanja z moštvo,
glede menaže itd. Poslanec Leuthner je zagov-
arjal predlog ter naglašal, da glede uspehov
pač pripada moštvo velik delež, vodstvo pa
ima le majhne zasluge. Brambni minister pl.
Czapp je opozarjal na svojo prejšnjo izjavo ter
rekel da je vselej pripravljen odgovarjati na
pritožbe in rekriminacije, neče se izogniti od-
govornosti. Odločno pa zavrača Leuthnerjevo
kritiko glede vojnega vodstva. Samo kdor iz
lastnega izkustva pozna ogromno delo višjih
poveljstev, more presoditi, koliko težavnega
in nevaležnega dela je izvršilo naše armadno
vodstvo in napačno je, povsod ostro naglašati
napake, zasluge pa omalovaževati. Sicer pa je
minister mnenja, da je pač že sedaj dana mož-
nost za opravičenje pritožbe v primerni obliki.
Poslanec Resel stavi za slučaj, da bi bil Se-
verjev nasvet odklonjen, svoj predlog, naj se
izvoli v okviru brambnega odseka iz 12 član-
ov obstoječ pododsek z nalogo, da jemlje v
pretres vse pritožbe deželne brambe in črne
vojske ter da o njih poroča odseku in zbornici.
Grof Barbo je mnenja, da pretirana kritika ne
more imeti dobih posledic. Opravičenim pri-
tožbam pa da je tudi sedaj odprta pot. Debata
se bo še nadaljevala.

— Ženska demonstracija za mir. Na Du-
naju je bilo v četrtek veliko žensko zboro-
vanje, ki je energično demonstiralo za mir.
Po zborovanju so zborovalke napravile demon-
strativen obhod po Ringu ter so namerava-
le korakati pred vojno ministrstvo, kar pa
je policija preprečila.

— Amerika napove vojno zaveznikom
Nemčije. Iz Nujorka poročajo, da bo zahteval
Wilson v decemberskem zasедanju kongresa
vojno napoved vsem zaveznikom Nemčije. Že
sedaj je gotovo, da bo večina kongresa ugodila
tej zahtevi. — Bethlehem Steel Corporation
je sklenil z ameriško vlado pogodbo za zgrad-
bo 150 torpednih čolnov.

— Za premirje na vseh frontah, za takoj-
šnja mirovna pogajanja. Trockij je poslal za-
stopnikom entente pismo, kjer jim sporoča
ustanovitev nove vlade ruske republike. Prosi
poslanike, naj sprejmejo predloge za premirje
in za demokratični mir, kakor jih je bil izdelal
vseruski kongres sovjetov, kot formalne pred-
loge za takojšnje premirje na vseh frontah in
za neposreden pričetek mirovnih pogajanj. Iz-
javlja, da so bili hkratu odposlani ti predlogi
vsem vojskujočim se narodom in vladam. —
Trockij sporoča, da objavi takoj vso tajno di-
plomatično korespondenco, ki je v njegovi
posesti.

Dnevne beležke.

— Pozor železničarji! Danes 26. t. m. ob
pol 8. zvečer je železničarski shod v vrtni dvor-
nari pri Novem svetu s dnevnim redom. 1. Naš
občni zbor na Dunaju. 2. Aproxizacijske razmere
na železnicah. Važnost shoda je razvidna iz dne-
nega reda. Udeležite se ga!

— Uradne ure na ljubljanski pošti. Uradne
ure pri pisemskem oddelku glavne pošte v
Ljubljani so se premenile. Osební promet pri
pisemskem oddelku se vrši, kakor v prejšnjih
časih, ob delavniških zopet nepretrgoma od
osmihi jutraj do sedmih zvečer. Ob nedeljah
in praznikih ni glede uradnih ur nobene pre-
membe.

— Zvišanje cen govejega mesa. V vojno-
gospodarski komisiji je predvčerajšnjim posla-
nec baron Ehrenfels poročal o vnovčevanju
živine ter opozarjal, da se bo v kratkem po-
kazala potreba, da se znaten del goveje živine
pokolje ter meso konservira. Pri tem pa da je
treba upoštevati, da je cena za gotove kvali-
tete tako nizka, da kmetu ne bo mogoče, si s
skupilom pozneje zopet nabaviti živine. Na-
stala da bo torej potreba, da se cena za nepi-
tano živino primerno zviša.

— Iz urada za ljudsko prehrano. Na zad-
nji seji urada za ljudsko prehrano je minister
Höfer poročal o stanju naše prehrane. Poudarjal
je zlasti, da je vzrok sedanjim nepriklam in prvi
vrsti veliko pomanjkanje železniških vozov. Ven-
dar trdno zaupa, da množine kruha in moke ne
bo treba zmanjšati. V debato o primerni uvedbi
cen je posegla tudi gospa Helena Gran-
nitsch, ki je zahtevala, naj se vojno dajatvena
dolžnost razširi na podjetnike, producente in tr-
govce. Na trgu vlada povsod anarhija. Skorajšen
mir je najnujnejša zahteva.

— Za obrtnike. Obrtni odsek državnega
zborja je odobril vrsto predlogov poslanca Er-
ba, ki vlado pozivljajo, naj starejše obrtnike
oprosti od vojaške službe in izposluje, da se
oni obrtniki, ki so sposobni za stražno službo,
uporabijo v kraju, kjer imajo svoj obrat. Tudi
se naj obrtnikom preskrbi surovin ter jim da
na razpolago vojne ujetnike.

— Ali je to potrebno? Delavec nam piše:
Delam v Ljubljani, stanujem par postaj iz Ljub-
ljane. Vozim se v sobotah domu. Bojim pa se
vsake sobote. Na kolodvoru še vedno vlada
»strange Perronsperre«. Ne puste ni-
kogar ven, stotine se nas tlačí. Vsak prekrihja
in se jezí. Najhujše je v Sp. Šiški. Cenu ne

odpro vrat? Saj vendar ni treba več tistih odredb, ki so bile pred enim mesecem potrebne. Opozarjam pristojne oblasti, naj temu drenju in tlačanju napravijo konec. — Tako naš dopisnik. Vse je res, kar piše. Tudi mi se pridružujem apelu, da se »Perronsperre«, zlasti zvečer, odpravi in se ljudi pusti na peronu čakati. V Ljubljani je peron ograjen, naj ga ograda še v Šiški. Vojne naj se ne dela huje nego je.

— Iz Karmelja. Premogovnik v Karmelju je bil dne 21. t. m. prodan na javni dražbi. Doselej so bile razmere pri tem rudniku silno slabe. Ravnatelj Peter kaj rad nagaja rudarjem. Rudarja Jožeta Jurca je prisilil, da je šel k njemu za konjskega hlapca. To delo je opravljal že dva meseca, toda nobene stvari mu ni prav opravil. In odvedel je to svojo službo. Jurca je moral za kazen k parnim kotlom, da je odvažal pepel. Pri tem težkem delu je obolel, ker je bolj slaboten, in zdravnik mu je rekel, da mu tako delo škoduje. Prosil je ravnatelja naj ga k drugemu delu, toda nič ni pomagalo: tri tedne je moral ostati doma, hodil je prosit za drugo delo, a ni ga dobil. Tri tedne je brez zaslužka, brez življenja in končno je prišel še orožnik ponj in ga odvedel v zapor za deset dni. Sploh pa je bilo pri rudniku vse gospodarstvo zanemarjeno. Lanskol leto je bil pri rudniku požar, letos nas bo pa zalilo, da bosta rova Avgust in Rozarija utonila. Šele sedaj se delajo popravke, ki bi jih bilo lahko opravili že pred desetimi meseci, kar bi bilo preskrbo s premogom mnogo olajšalo. Marsikateri siromak bi bil lahko ogrel svoje ude, če ne bi bili zanemarjeni pravilke. V Karmelju je sedaj prav tako, kakor bi bila tudi pri naš divjala sedanja svetovna vojna.

— Mariborska bolnišnica se zapre. Iz Maribora se graškim listom poroča, da se bo vsled pomanjkanja premoga tamošnja javna bolnišnica neizogibno zaprla. Bolniki leže v nezakurjenih prostorih. Ker bo v par dneh zmanjkalo tudi premoga za kuho, se bo morala bolnišnica zapreti.

— Poskušeni samomor 12 letnega dečka. Viktor Rosso je živel s svojo materjo v najhujši bedi in pomanjkanju. Ni imel ne čevljev ne obleke; niti v šolo ni mogel, dasi bi bil rad hodil. Mati je vse poprodala, da preživi sebe in sinčka. Sedaj ni več kaj prodati. Mati žalostna in obupna, ni vedela, kaj bi počela. Materin obup je pa tako vplival na mladega Viktorja, da je sklenil končati nezno življenje. Predvečerajšnjem ga je mati poslala k znaniki, ki mu da nekaj vinarjev. Deček je mater ubogal, sicer nerad, ker je bil bos in razzapan, a šel je in se ni mislil več vrniti. Za znesek, ki mu ga je znanika dala, da si kupi griljev kruha, je kupil strupa, ki stanuje via Cuniole 7. I. — Ljuba mama! Zapustim te, saj veš zakaj! Nag in bos sem — ne morem živeti, pojdem v smrt. Viktor. Popil je strup, a so ga k sreči še pravočasno rešili. — Ta žalostna zgodba, ki ni osamljena v proletarskih hišah, kaže, kam bomo prišli, ako bo svetovno klanje še dolgo trajalo.

— Kontrola poštinih paketov v Zagrebu. Ker se iz Hrvatske izvažajo v poštinih paketih mnogo živin, je zagrebška policija odredila kontrolo poštinih zavojev. To kontrolo izvršujejo člani »gradjanskega zbora«, ki na posameznih poštah odpirajo pakete. Kakor poročajo zagrebški listi, je bilo doslej konfisciranih nad 60.000 paketov.

Vojna.

Dunaj, 24. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Med Piavo in Brento je sovražnik v ozemlju Sedmih občin nastavlil večeraj močne čete za protinapad. Vsi napadi so se izjavili s težkimi italijanskimi izgubami. Sicer nič posebnega. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 24. novembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Na Flanderskem živahen artiljerijski ogenj med železnicami, vodčimi od Boesinghe v Staeden in od Yperu v Roulers. Južnozapadno od Cambrai so Angleži ponovno skušali izsiliti odločitev. Bitka se je pričela s težkim artiljerijskim ognjem na fronti Queant-Banteux. Močan napad na Inchy se je zlomil pred vasjo. Meuvres smo v srditih bojih branili proti večkratnim napadom. Zlasti srditi so bili sunki na Bourlon, Fontaine in La Folie. Gostemu valu oklopnih vozov je sledila infanterija. Njena moč se je zlomila ob jumaštvu naših čet in pod uničujočim ognjem naše artiljerije. S težkimi žrtvami le počasi proti Bourlonu prodirajoči sovražnik je zadel ob protisunek naših napadalnih čet; vrgle so ga iz vasi in gozda Bourlon zopet ven. V ponovnih brezuspešnih napadih na Fontaine in La Folie je izčrpal sovražnik svoje moči. Tiste čete, ki so dan poprej z ljutim naskokom osvojile vas, so jo večeraj branile z žilavim in vztrajnim odporom. Samo pred vasi Fontaine leži trideset razstreljenih oklopnih vozov. Močan artiljerijski ogenj je trajal tudi po noči. Tudi ob francoski fronti živahno bojno delovanje. Na ruski fronti nobenih posebnih dogodkov. Na macedonski fronti med Bitoljem in Prespanskim jezerom in v loku Černe živahen topovski ogenj. — Pl. Ludendorff.

Še ena nova stranka.

Prejeli smo sledeče obvestilo: Slovenska Ljudska Stranka za mesta, trge in industrialne kraje se je ustanovila po dogovoru z zastopniki raznih meščanskih, obrtnih in delavskih stanov. Strankin izvršilni odbor ima svoj sedež v Ljubljani ter odbore v vseh kranjskih mestih, trgih in industrialnih krajih. Člani teh odborov so člani vodstva stranke. Stranka je izdala o svoji ustanovitvi naslednji oklic: Slovenska Ljudska Stranka za mesta, trge in industrialne kraje živi! Nekdanje Slov. ljudske stranke ni več! Ona S. L. S., v kateri so bili združeni vsi stanovi, se je razšla! Meščanski,

obrtiški in delavski stanovi v njej niso mogli priti do polne veljave, ker je v njej prevladoval kmetijski živelj. Kmetijski stan si je takoj sezidal novo politično hišo na podlagi narodnega in katoliškega naziranja ter stanovskih interesov. Meščani, obrtniki in delavci nekdanje S. L. S., ki nas vežejo v teh težkih dneh skupni interesi in skupno gorje, ne smemo ostati brez politične stranke, ki bi se potegovala v prvi vrsti za naše interese, zato ustanovljamo ponovljeno S. L. S. za mesta, trge in industrialne kraje. Naš temelj so ideje katoliških shodov. Naša srca ogreva danes jugoslovanska ideja: združitev monarhiji trdno zvestih Jugoslovancev pod močnim habsburškim žezlom. Za uredničenje te ideje bo po svojih močeh delovala tudi naša stranka v zvezi z drugimi slovenskimi strankami. Velika skrb, ki tare nas vse brez razlike stanu, je skrb za prehrano, za vsakdanji kruh; tem potrebam bo posvetila naša stranka vse svoje moči. Mi ne nastopamo sovražno proti nobenemu stanu, ker vemo, da je nenadoma izbruhla vojna našla vse nepriljavljene in se zato ni bilo mogoče zavaruovati proti gospodarskim katastrofam, pač pa bomo iskali stikov s slovenskim kmetom v skupno korist. Rešiti se moramo, iskati si trdnega zastopstva. Zato moramo imeti pravo ljudsko stranko, ki bo javno brez strahu ožigovala vsako krivico proti trpečemu ljudstvu in brez strahu stopila pred vse oblasti in zahtevala, kar nam gre. Bila je Slovenska Ljudska stranka, ki se je pa razšla in se je ustanovila mesto nje za kmečki stan Kmečka stranka. Zato pa je bila takoj ustanovljena nova Slovenska Ljudska Stranka, v kateri bodo imeli stanovi mest, trgov in industrialnih krajev prvo in zadnjo besedo. Za vodstvo S. L. S. za mesta, trge in industrialne kraje: Ivan Kregar, t. č. načelnik.

Zadnje vesti.

Ruska vlada svojemu poslaniku v Parizu.

Petrograd, 24. novembra. (Uradno.) Trocki je v imenu ruske vlade ruskemu poslaniku v Parizu naznanil sledeče: Kongres generalnih svetov delavskih, vojaških in kmečkih odposlancev cele Rusije je 8. novembra sestavil novo vlado cele Rusije. Svetelj ljudskih pooblaščenec je določil Vladimirja Iliča Ljeninga za predsednika vlade. Vnanjo politiko je poverjena moji skrbi ter sem bil izbran za pooblaščenca za vnanjo politiko. Predlagajoč Vaši pozornosti, gospod poslanik, naslednje od kongresa generalnih svetov odobreno besedilo, ki vsebuje predloge za premirje in za demokracijo, na načelih neodvisnosti narodov in njih pravice, da si sami določijo svoj razvoj, utemeljen mir brez aneksij in brez kontribucij, mi je čast, predlagati Vam, da smatrate omenjeni spis kot uradni predlog za takojšnje premirje na vseh frontah in za takojšnjo uvedbo mirovnih pogajanj. Vlada republike cele Rusije izroča ta predlog vsem narodom in vsem vladam. Sporočite, gospod poslanik, izraz najpogljnejšega veseloštopovanja vlade generalnih svetov napram francoskemu narodu, ki gotovo hrepeni po miru kakor sploh vsi vojujoči se, izkvarjaveli in vsled krvave borbe izčrpani narodi. Ljudski pooblaščenec za vnanje zadeve: Trocki.

Lakota na ruski fronti.

Kodanj, 24. novembra. »National Tidende« prinaša brzobjavko iz Petrograda, ki pravi, da je obvestil voditelj ministrstva za prehrano odbore delavskih in vojaških svetov o brzobjavki, ki jo je dobil od armad na fronti in ki pravi, da je vprašanje prehrane strahotno. Zadnje zaloge prepečenca so porabljene in dovoz živin je vsak dan manjši. Če ne pride kmalu pomoč, je katastrofa neizogibna. S severne fronte brzobjavljajo, da je dospelo v zadnjih dneh le 15 voz živin. Kruha in masti ni več. Armado ogroža katastrofa lakote.

Kozaki proti boljševikom.

Kodanj, 24. novembra. »Dien« poroča: Svetelj kozakov je sprejel soglasno sklep, kjer izjavlja, da ne priznava državnega prevrata boljševikov, a da tudi ne poseže v državljansko vojno, ki je izbruhnila v Rusiji. Z vseni silami nastopi, da se uvede demokracijski pravni red v različnih kozakških ozemljih.

Anglija proti Rusiji.

Kodanj, 25. novembra. Ruski listi poročajo, da je Anglija zasegla vse ruske ladje, nahajajoče se v severnih vodah. Ruska oklopna križarka »Askold« je v Sredozemskem morju pod angleškim nadzorstvom.

Vojna entente proti Rusiji.

Stockholm, 24. novembra. Entente vlada so sklenile baje kolektivno noto, v kateri izjavljajo, da vzame Japonska takoj Vladivostok in da napove ententa takoj Rusiji vojno, če bi kaka ruska vlada pričela pogajanja s centralnimi državami.

Dunaj, 25. novembra. (Kor. urad.) Uradno se razglša: Italijanski napadi ob obeh straneh Brente in na goro Perlica, ki jo je zavojeval graški strelski polk št. 3 pred tremi dnevi so se razbili ob naših črtah. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 25. novembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana, da so ostali vsi napadi Angležev v Flandriji brezuspešni. Angleži ne morejo prebiti fronte. Tudi francoske napade so zaviniše nemške čete.

Clemenceau proti pacifistom.

Curich, 25. novembra. V Parizu so zadnje dni na ukaz Clemenceaujeve vlade zaprli čez 200 oseb. Med aretovanjci je zlasti mnogo članov komunalnih korporacij. Zadeva je v zvezi s pacifističnim gibanjem na Francoskem.

Mednarodna konferenca.

Stockholm, 24. novembra. Danska socialna demokracijska stranka pozivlja mednarodno

tajništvo, naj skliče takoj konferenco, ki naj se sestane, čeprav bi bila nepopolna. Predlagatelj pravi, da mogoče pride do posebnega miru. Huysmans je brzobjavil v London in Pariz, da izve mnenje ododnih strank.

Aprovizacija.

Meso na rdeče izkaznice brez A dobe v pondeljek dne 26. t. m. popoldne meso v cerkvi sv. Jožefa. Od 1 do pol 2 štev. 1 do 200, od pol 2 do 2 štev. 201 do 400, od 2 do pol 3 štev. 401 do 600, od pol 3 do 3 štev. 601 do 800, od 3 do pol 4 štev. 801 do 1050. 1 oseba dobi 1/4 kg, 2 osebi 1/2 kg, 3 in 4 osebe 3/4 kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 1/4 kg, več oseb 1 1/2 kg. Kilogram stane 2 K.

Meso na rumene izkaznice D v pondeljek, dne 26. t. m. v cerkvi sv. Jožefa po sledečem redu: od pol 4 do 4 štev. 1 do 200, od 4 do pol 5 štev. 201 do 400, od pol 5 do 5 štev. 401 do 560. 1 oseba dobi 1/4 kg, 2 osebi 1/2 kg, 3 in 4 osebe 3/4 kg, 5 in 9 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 1/4 kg, več oseb 1 1/2 kg. Kilogram stane 4 K.

Prodaja premoga na karte. Stranke se opozarjajo, da se prične v kratkem oddaja premoga na rumene karte, na katere se dobi premog za kuho. Ker veljajo te rumene karte, hkrati tudi za legitimacijo, se naroča, da vsaka stranka napiše na rumeno izkaznico s črnilom svoje ime in priimek, da se zabrani vsaka zloraba, če bi se rumena karta za premog zgubila. Na rumene karte za premog, ki ne bodo podpisane s črnilom, se ne bo oddajal premog.

Kislo zelje na rdeče izkaznice brez A. Mestna aprovizacija bo oddajala v torek, dne 27. t. m. in v sredo, 28. t. m. pri Jakopiču na Mirju kislo zelje strankam z rdečimi izkaznicami brez A, po sledečem redu: v torek, 27. t. m. od 8 do 9. dopoldne štev. 1 do 160, od 9 do 10. štev. 161 do 320, od 10 do 11. štev. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. štev. 481 do 640, od 3 do 4. štev. 641 do 800, v sredo, 28. t. m. dopoldne 8. do 9. štev. 801 do 960, od 9. do pol 10. štev. 961 do 1020. Vsaka oseba dobi 1 kg, kilogram stane 80 vin.

Kislo zelje na rdeče in rumene izkaznice zaznamovane s črko A. Stranke z rdečimi in rumenimi izkaznicami zaznamovanimi s črko A dobe kislo zelje v sredo, dne 28. t. m. dopoldne od pol 10. do 11. ure pri Jakopiču na Mirju. Vsaka oseba dobi 1 kg. Kilogram stane 80 vin.

Razno.

* Lakota na Grškem. Angleški listi baje poročajo, da je gospodarski položaj Grške zelo kritičen in da lakota narašča. Ljudstvo se vedno bolj nagiba na kraljevo stran ter ni izključeno, da se upre sedanji vladi.

* Ženski lasje kot nadomestilo za volno. Bavarska vlada je odredila, da se naj zbirajo po celi državi ženski lasje, ki odpadajo pri česanju. Te lasje bodo porabili za izdelovanje goninih jermenov, za klobučevino in za razne druge vojne namene.

* Rodbinska tragedija. 73 let stari vpokojeni stotnik Ivan Wiesner v Gradcu je v četrtek v navzočnosti svoje hčere ustrelil svojo 56 let staro soprogo. Obrnil je potem revolver proti sebi ter se ustrelil. Vzrok rodbinske tragedije je baje težka bolezen.

* Hans Kudlich umrl. Iz Newyorka je prišlo poročilo, da je dne 11. t. m. umrl tam v visoki starosti 95 let Hans Kudlich, eden najslavnejših boriteljev za svobodo kmeta v letu 1848. Reakcija ga je bila odobila na smrt, a Kudlich se je umaknil v Ameriko, kjer je ostal do svoje smrti.

* Kitova pečenka. Neki norveški lovec na kite se poteza v časopisih za to, da bi se kitovo meso rabilo za človeško hrano. Kitovo meso se neki skoraj nič ne razločuje od govejega, posebno izborna pa je meso mladih živali. Kitovo meso uživajo v mnogih deželah, tako tudi na Japonskem. Lov na kite bi bil mogoč ob norveških obalah.

* Verdunsko drevje. Ko se je bila razširila govoric, da je Lloyd George s svojega predlanskega obiska verdunskih utrdb pripeljal s seboj kostonje, da bi jih na svojih domačih tleh vsadil kakor »verdunske kostonje«, so na Francoskem prišli s predlogom, da bi posnemali Lloyd Georgejev zgled. Kakor poroča zdaj »Figaro«, se je vlada sama oprijela te misli in bo dala nasaditi verdunski kostonj po vsej francoski deželi. Prvo kostonjevo drevo je bilo zasajeno pri Sevresu poleg novega bojnega spomenika. Verdunsko drevo za pa-

Št. 16.901

Razglas.

Izvršujoč ukaz c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 18. oktobra 1917, št. 29.547, o določitvi cen za potrošni sladkor, § 4. določa mestni magistrat sledeči maksimalni ceni za nadrobno prodajo rafiniranega potrošnega sladkorja à 1 kg, in sicer:

- 1) za blago v originalnem zavitku K 1-56,
- 2) za razvagano blago, t. j. za blago, katero ni več v originalnem zavitku, marveč ga prodajalec navaga, K 1-64.

Te cene veljajo od 1. novembra 1917 naprej, a se smejo zahtevati le za blago novega izvora, ki ima rdečo uradno zalepko; za staro blago z zeleno uradno zalepko veljajo dosedanje maksimalne cene.

Kdor bi prodajal staro blago po novih cenah, zapade strogi kazni.

Vsi prodajalci sladkorja na drobno morajo predležeči razglas, ki ga je dobili v magistratnem ekspeditu, razobesiti v prodajalni na vidnem kraju.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 19. novembra 1917.

riško mesto ima biti vsajeno slovesno dne 25. decembra t. l. pri cerkvi Notre Dame. Francoški minister za zunanja dela javlja, da bodo sčasoma vsa francoska mesta okrašana z verdunskimi kostonji.

* Človeško meso sta jedla, pa ne tam pri ljudožrcih, ampak v Lieldorfu na Nemškem dva dečka. Tri in pol letnega Bernarda Velerja so našli mrtvega na kašči. Dolgo so iskali, kdo bi bil dečka ubil. Slednjič so prijeli brata Venceslava in Franca Pokornega, stara 15, oziroma 17 let, ki sta ubila dečka in z nože odrezala kos mesa, katero sta spekla in snedla. Obsojena sta: prvi na 7, drugi na 6 let ječe. Pravijo, da ju je spravilo do tega strašnega čina čitanje detektivskih romanov in povesti o Indijancih.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE
SPISAL DR. A. DODEL
CENA 70 VINARJEV
DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«
V LJUBLJANI

Najbolj zanimiv in najboljši slov.
ilustrovani tednik so:

TEDENSKE SLIKE

ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, jako zanimiv, lep detektivski roman, poučne članke in črtice iz gospodinstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva. »TEDENSKE SLIKE« so nepolitičen in nestranski ilustrovani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

»TEDENSKE SLIKE« bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte »TEDENSKE SLIKE« povsod in pridobivajte naročnikov.

»TEDENSKE SLIKE« stanejo četrt leta K 3-80 pol leta K 7-50 in celo leto 15-— K. Naročite si »TEDENSKE SLIKE« takoj!

Poslajte nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko »TEDENSKE SLIKE« za stonj in poštne prosto na ogled.

Upravništvo lista »TEDENSKE SLIKE«

Ljubljana, Frančiškanska ulica 10/L

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Frančiškanska ul. 6,
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.